

BRÄNN PUNKTER

Magnus Ottelid

BRÄNNPUNKTSFOTOGEN

STENSKA PÅSTÄMPLING

Är
vettlar huden
av ångorna

ÄRLIGT FÖR BARN

BF

”Förmodligen var jag runt tio år. Jag gick längs Västerås gator med min lillebror i höger hand och min lillasyster i vänster. ASEA var ännu något som dominerade hela staden. Arbetarnas cyklar överallt. I långa rader parkerade längs stängsel och slitna tegelmurar, och där innanför fanns det okända fabrikslivet. Något mörkt, ångande, svart, smutsigt, spännande, myllrande och högljutt. Rop, smällar, gnissel, dån, stötar, stön och dunkande.”

Så inleds den första korta novellen av de tio som ingår i denna samling.

Magnus Ottelid, författare, socionom och f.d. universitetslärare. Under åren 2010-2014 var han ordförande i Norrländska Litteratursällskapet/FC Norr och ansvarig utgivare för PROVINS. Medlem i Sveriges författarförbund och Författarcentrum Norr.

- ISBN 978-91-7773-637-0 -

©Magnus Ottelid
Glenn Olsson förlag

Innehåll

Förord	7
Gå på bio	9
Hela satans stora hemska världen	11
Kunna sakna	25
Föreställning utan repetition	31
Jag ville jag vore	47
Närmare döden än vi tror	67
Ett blankt öga förbundet med himlen	79
Man låg med tjejer	95
Omöjlig att komma åt	109
Petruchio	127

Hela satans stora hemska världen

Första gången vi sågs var i september den hösten jag började andra ring i gymnasiet. Jag hade drabbats av blindtarmsinflammation och just vaknat upp på avdelningen efter operationen. Han låg i en säng mitt emot mig. I mitt lite virriga tillstånd tyckte jag han var genomskinlig på något sätt, blek och tunn som luft, knappt en kropp under täcket. Ett ögonblick tvekade jag om det var en tjej på grund av det långa mörka håret. Men nej, visst var det en kille. Verkade vara i min ålder ungefär. Huvudet vänt från fönstret, mot hörnet av rummet, bort från ljuset och den kvardröjande sommaren därute.

Jag hade ont i såret, men lyckades sätta mig upp en aning. Inte för att jag någonsin varit särskilt socialt framåt och gåpåig, men av någon anledning - kanske för att ruset efter nedsövningen inte gått ur - sa jag högt ett hej, riktat till honom. Fick inget svar, men fortsatte ändå.

— Jag har opererats för blindtarmen.

Då svarade han "samma här" med en röst som var lika kraftlös som hela hans uppenbarelse i övrigt tycktes mig.

Det var allt jag fick ur honom den gången. Han lämnade sjukhuset strax efter frukost. Såg inte alls åt mitt håll medan han under tystnad klädde sig. Tycktes egentligen inte alls nyopererad. Han rörde sig rätt obehindrat vad jag kunde se. Själv mådde jag lite illa och såret stramade, hade svårt att räta på ryggen.

Efter att ha varit hemma några dagar tillstötte det komplikationer och jag fick åka in igen. Långt i efterhand fick jag veta att de faktiskt varit livshotande, och att jag kunnat stryka med om man inte varit snabb med behandling.

Fast om jag ska försöka vara riktigt ärlig mot mitt minne måste jag tillstå att det inte går att återkalla ett enda ordentligt samtal med någon om vad som egentligen hände, och varför jag tillbringade dessa månader på sjukhus det där året. Att mitt liv varit i fara tror jag min mor lät undslippa sig vid något tillfälle. Det var ingenting hon egentligen ville tala om som jag uppfattade det, och själv var jag, som så ofta vid den tiden i min ungdom, rätt avig och trulig mot henne och lyssnade inte särskilt noga, gick inte vidare med frågor. Några samtal med läkare eller sjuksköterskor kan jag inte alls minnas. Ibland tänker jag att det vore intressant att försöka få tag i journalerna, de kanske finns fortfarande. Inte för jag vet vad det kan tillföra i mitt liv, men ändå.

I alla fall ledde sviterna av den första operationen till en ny vistelse på Malmö Allmänna Sjukhus. Det var då jag träffade honom för andra gången och då fick jag en helt annan förklaring till hans sjukhusvistelse än blindtarmsinflammation.

Visst var det lite förvånande att återse honom på sjukhuset igen. Jag var betydligt sämre denna gång, en större operation, kraftigare infektion och ett öppet hål i magen för att dränera. Mådde helt enkelt pyton.

Det är märkligt med uppvaknandet efter att ha varit sövd, allt tycks vara i ett helt annat ljus. Jag var ordentligt smärtlindrad. Det var som ett dis, en oskarp verklighet, underliga hörselphenomen, märkliga halvdrömmar. En törst utan slut, och utanför fönstret en skulptur av en kvinna där vattnet porlade så begärligt. Jag flöt ut genom rutan, drack girigt i fontänen, vaknade, sträckte mig efter ett glas på sängbordet, men i den plötsliga smärtan som uppstod av rörelsen tappade jag det i golvet.

På något vis var det en lättnad att upptäcka honom ligga där, jag kisade och kunde ännu en gång se den slutna och tunna uppenbarelsen med sitt bortvända huvud, det var precis som senast. Men denna gång svarade han upp på mitt hej och min fråga på ett helt annat sätt.

— Vad har du opererats för?

Han såg mot dörren som var ordentligt stängd innan han svarade. Dröjde en smula.

— Ingenting egentligen, sa han sedan. Jag har försökt ha ihjäl mig. Men det misslyckades – igen.

Vad svarar man på sådant? Inte visste jag det, en ung gymnasist. Jag förblev tyst. Men han tycktes obekymrad och fortsatte tvärs över rummet:

— Jag var ihop med en tjej förstår du. Hon var min första och största kärlek. Är fortfarande. Redan när vi blev ihop insåg jag att det inte skulle hålla. Hon var liksom för bra för mig. För fin på alla sätt. Jag kunde omöjligt duga åt henne. Kände mig från början i underläge, hon kunde så mycket, ville så mycket, hade så stora intressen av allt mellan himmel och jord, så himla duktig på allt. Och det vimlade av intresserade killar som tycktes mig oerhört mycket mer spännande än jag själv. Inte borde jag väl blivit överraskad när hon gjorde slut. Och varför drabbade det mig så hårt som det gjorde när jag egentligen visste hur det skulle gå? Det kan jag inte begripa.

Det tystade mig, tog mina ord, slet inälvorna ur min kropp, skapade en tomhet så skrämmande att jag inte stod ut.

Första gången jag försökte göra slut på mig var det ogenomtänkt och desperat. Söp mig full, vinglade iväg och la mig med vodkaflaskan tvärs över tågspåren nere vid stationen.

Men blev förstås upptäckt och räddad. Den här gången var jag lite mer planerad, men ändå lika idiotisk. Alkohol, ett gäng sömntabletter jag tagit av morsan och skära mig i handlederna; det var planen. Men inte i badkaret hemma, nä, jag ställde mig på en av broarna över Malmö kanal, för vatten skulle det vara. Blod rinner lättare ur kroppen då hade jag för mig. Där stod jag först och fumlade med kniven, full och nära att somna som jag var. Sedan lyckades jag ta mig över räcket och hamna i det mörka skitiga

kanalvattnet. Och trots att det var sent på natten blev jag räddad även denna gång.

— Fy fan, sa jag.

Och först nu tyckte jag mig upptäcka att det nog var bandage på båda hans handleder under de vida ärmarna på sjukhusskjortan.

— Det är verkligen patetiskt, sa han. Och mag-pumpning är inte kul.

Sedan tystnade han, det snurrade i mitt huvud, ronden kom, det mumlades borta vid hans säng, jag föll i sömn, och snart var det dags för lunch. Att jag fått höra en sådan berättelse fick mig att känna mig äldre på något underligt sätt. Ingen av mina jämnåriga talade och tänkte på det här viset. Och jag trodde inte för ett ögonblick att han hittade på alltihop. I efterhand fick jag tanken att det han sa verkade inre-peterat och genomtänkt på något vis. Som han läste ur ett manuskript. Samtidigt kändes det hela väldigt spontant ungefär som att han kom på nya saker att berätta allt eftersom. Det var mycket förvirrande för mig.

Denna gång gav han sig av så fort vi fått i oss av den fadda sjukhuslunchen. Jag iakttog honom när han klädde sig. Smårutiga byxor, mycket vida nertill, röda strumpor, ökenkängor, svart manchesterkavaj med murarkrage, en lång röd halsduk som han virade flera varv, svart basker. Precis så hade jag velat se ut.

Istället för att bara försvinna utan ett ord, kom han fram till min säng och sträckte fram handen. Det var

något mycket märkligt med handslaget, jag kan inte sätta fingret på vad det var. Folk tar i hand på många olika sätt; det kan vara död fisk, demonstrativt hårt, avvaktande, undvikande.

Hans handslag kunde jag inte riktigt placera. Kanske kändes det bara bekant på något vis.

Han sa:

— Ska vi inte ses igen? När du blivit bättre. Vi kan väl ses om prick tre veckor klockan sju. Utanför Rådhuskällaren. Vi käkar där tycker jag. Och tar ett glas vin. Och pratar vidare.

Jag svarade ja, och han försvann. Våldigt världsvant, tänkte jag. Restaurang. Vin. Och ännu visste jag inte hans namn.

På något vis var en överenskommelse om att ses om tre veckor klockan sju en helt självklar sak. Klart att vi båda dök upp. Hovmästaren såg inte alls misstänksamt på oss trots vår låga ålder, det var säkert något med min kamrats naturliga uppträdande. Vi blev anvisade ett bord och fick menyerna. Allt kändes mycket vuxet. Vi beställde råbiff och rödvin. När maten kom in blandade vi det malda köttet med äggula, hackad rödlök, dijonsenap och kapris.

— Du minns den där tjejen, sa han och skålade med vinglasen. Hon som lämnade mig.

Fortfarande hade han inte sagt sitt namn och jag ville inte fråga.

— Längtan efter henne var på många sätt liksom fysisk, det var som att det brände i min hud, ömmade

i lederna, jag fick en molande huvudvärk. Att inte höra hennes röst, inte kunna tala till henne. Jag förmodade inte lyssna på musik som jag älskar, det började bara krypa i kroppen. Jag låg och stirrade i taket på nätterna. Om jag till äventyrs lyckades somna vaknade jag ofta efter en dröm där jag grät över något. Tingen, världen hade stannat på nåt vis, jag menar, klart att vattnet flöt, men det rörde sig inte, och vinden, jag kunde känna den i mitt ansikte eller att den rörde mitt hår, fast ändå var det alldeles stilla.

Smärtan var som ett levande djur, det grävde sig runt i kroppen. Först ont i vänster axel, ner mot hjärtat, därefter lungspetsen, sidan och en njure, levern, sedan magen, upp igen längs andra sidan, snörpte slutligen igen halsen så jag fick andnöd. Det var en kretsgång av smärta, den vred sig långsamt, djuret lämnade den ena angreppspunkten och gav ett ögonblicks lättnad för att i nästa stund hugga strax intill. Ett helvetiskt varv per dygn ungefär. Men det är också sådana regelbundenheter man kan hänga upp sig på, skapa uthärdlighet. Man vet vad som väntar och när det ska ske. Alltid något.

Jag sa ingenting. Nickade, drack mera vin och tänkte en massa saker.

Jag förstod inte mycket av känslor, och att dessa kunde sätta sig i kroppen sådär, och till och med liknas vid ett djur som rörde sig inom honom, det var mig mycket främmande. Men samtidigt kom jag att tänka att det där kroppsliga var ett uttryck för att han inte klarade av känslorna, han höll avstånd, och då kom de i uttryck i inälvor och leder. Och då

kunde tanken skapas, ja, just tanken, inte känslan, att smärta och saknad var något som befann sig på en plats, var ett djur som kunde förflytta sig, riva och slita. Han skapade en distans, som kanske var nödvändig för att inte helt tappa allt. Eller var det uttryck för en oförmåga, en brist? Var kroppen endast själens utsida? Och därför intimt förbundna.

De fysiska plågorna han beskrev fick mig också att tänka på kärleken som våld. Den var något som spred sig i hela kroppen, gjorde sig till herre över den. Och om kroppen sedan förvägrades denna kärlek, eller tvärtom: om kärleken förvägrades tillgång till kroppen, då hämnades den med smärta. Den lät sig inte fördrivas utan motstånd. Kärlek som maktmedel och våld.

Att sådana tankar uppstod hos mig var förvånande, mina egna erfarenheter av kärlek var ju minst sagt rudimentära vid den tiden.

— Nog om detta, sa han. Vi tar väl en flaska till?

När vi senare på kvällen skildes åt, var det utan att säga något om att träffas igen. Och vi sågs inte heller på många år efter det.

Vi var väl i trettioårsåldern när vi stötte på varandra igen. Tog en kaffe på ett fik i Göteborg efter att ha mötts på Linnégatan. Vi satte oss i sensommarsolen och såg ut över Järntorget, sippande på varsin cappuccino. Han såg fortfarande ung ut, pojkaktig rentav. Slåtrakad med mörkt halvlångt, ostyrigt hår. Svarta jeans, kort sliten skinnjacka där ärmarna slutade med gulsvarta stickade muddar. Tunnare, mer

